

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
Ž u p a n

P R I J E D L O G
ODLUKE O POTPISIVANJU TEHNIČKOG DOKUMENTA O OKOLIŠNIM
PITANJIMA POVEZANIM S KVALITETOM ZRAKA

Ž u p a n

Zlatko Komadina, dipl. ing., v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO–GORANSKA ŽUPANIJA
Županijska skupština
Predsjednik

članovima Županijske skupštine

Na temelju članka 97. Poslovnika Županijske skupštine Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 26/09, 16/13, 25/13-pročišćeni tekst i 4/21), u prilogu upućujem **Prijedlog odluke o potpisivanju Tehničkog dokumenta o okolišnim pitanjima povezanim s kvalitetom zraka.**

Predsjednik

Marko Boras Mandić, v.r.

**Županijska skupština
Primorsko-goranske županije
n/r predsjednika Marka Borasa Mandića**

Na temelju članka 96. Poslovnika Županijske skupštine Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 26/09, 16/13, 25/13-pročišćeni tekst i 4/21) upućujem **Prijedlog odluke o potpisivanju Tehničkog dokumenta o okolišnim pitanjima povezanim s kvalitetom zraka.**

Za svoju predstavnicu, koja će sudjelovati u radu Županijske skupštine Primorsko-goranske županije i njenih radnih tijela, određujem **ERMINU DURAJ**, pročelnicu Upravnog odjela za poslove Župana i Županijske skupštine.

Ž u p a n

Zlatko Komadina, dipl.ing., v.r.

I. PRAVNI OSNOV

Člankom 15. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“ broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 123/17, 98/19 i 144/20, u daljnjem tekstu: ZLP@S) propisano je da odluku o uspostavljanju međusobne suradnje, odnosno sklapanju sporazuma (ugovora, povelje, memoranduma i sl.) o suradnji gradova, općina i županija s odgovarajućim lokalnim i regionalnim jedinicama drugih država te sadržaju i oblicima te suradnje donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave, u skladu sa svojim općim aktima i zakonom.

Člankom 16. ZLP@S propisano je da se odluka o suradnji dostavlja na nadzor nadležnom ministarstvu pravosuđa i uprave, zajedno sa tekstom sporazuma na hrvatskom jeziku i jeziku države u kojoj se nalazi jedinica lokalne, odnosno regionalne samouprave.

Isto je propisano i člankom 10. Statuta Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 23/09, 9/13, 25/13 – pročišćeni tekst, 5/18, 8/18 – pročišćeni tekst, 2/20 i 4/21, u daljnjem tekstu: Statut) koji određuje da se suradnja Županije s odgovarajućim jedinicama regionalne samouprave drugih država uspostavlja i odvija u okviru njihovog samoupravnog djelokruga, u skladu sa zakonom i međunarodnim ugovorima. Odluku o uspostavljanju međusobne suradnje odnosno sklapanju sporazuma o suradnji, sadržaju i oblicima te suradnje donosi Županijska skupština većinom glasova svih članova te se odluka dostavlja na nadzor nadležnom ministarstvu. Sporazum o suradnji Županije s jedinicama regionalne samouprave drugih država objavljuje se u službenom glasilu Županije.

Članak 28. stavak 1. točka 14. Statuta određuje da Županijska skupština donosi odluke o suradnji s drugim županijama i odgovarajućim lokalnim jedinicama drugih država u skladu sa zakonom i Statutom.

Članak 84. Poslovnika Županijske skupštine Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 26/09, 16/13, 25/13 – pročišćeni tekst i 4/21) određuje da Županijska skupština Primorsko-goranske županije donosi, između ostalog, odluke, rješenja i druge opće i pojedinačne akte i zaključke.

II. OBRAZLOŽENJE

Talijanska regija Friuli-Venezia Giulia inicirala je 2023. godine konferenciju „Status održivog razvoja Sjevernog Jadrana i Srednje Europe“ u okviru koje je u ožujku 2023. godine donesen i „Tršćanski memorandum o održivosti, energiji i okolišu“ čija je svrha usuglasiti zajedničke stavove o spomenutim sektorima, razvoj ideja za inovativne projekte, kao i općenito, šire regionalno promišljanje održivog razvoja.

Na 19. sjednici Županijske skupštine Primorsko-goranske županije, održane 20. srpnja 2023. godine, donesena je Odluka o potpisivanju Memoranduma, a time se, kao potpisnica, Primorsko-goranska županija pridružila Istarskoj županiji, Autonomnoj regiji Friuli Venezia Giulia, Regiji Veneto, Regiji Emilia-Romagna, Saveznoj državi Koruški, Centru za razvoj Doline Soče i Javnoj agenciji za promociju poduzetništva i razvoj projekata Općine Izola.

Naredno izdanje konferencije održalo se u ožujku 2024. godine, a na kojem su sudjelovali čelnici regija uključenih u inicijativu, dok je Primorsko-goransku županiju predstavljala zamjenica Župana Marina Medarić. U okviru konferencije 2024. godine usuglašen je i tekst Tehničkog dokumenta o okolišnim pitanjima povezanim s praćenjem kvalitete zraka u nadsudnacionalnim okvirima. U ime Primorsko-goranske županije, na izradi dokumenta sudjelovao je prof. dr. sc. Luka Traven iz Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije.

III. IZNOS NOVČANIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU AKTA

Za provođenje ovoga akta nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Proračunu Primorsko-goranske županije, odnosno akt nema fiskalni učinak na Proračun.

IV. PRIJEDLOG ZAKLJUČKA

Dana 7. listopada 2024. godine Župan Primorsko-goranske županije utvrdio je Prijedlog odluke, te predlaže Županijskoj skupštini da donese zaključak u tekstu kako slijedi:

Na temelju članka 15. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“ broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 123/17, 98/19 i 144/20), članka 10. i članka 28. stavka 1. točke 14. Statuta Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 23/09, 9/13, 25/13 – pročišćeni tekst, 5/18, 8/18 – pročišćeni tekst, 2/20 i 4/21) i članka 84. Poslovnika Županijske skupštine Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 26/09, 16/13, 25/13 – pročišćeni tekst i 4/21), Županijska skupština Primorsko-goranske županije na __. sjednici održanoj _____ 2024. godine, donijela je

Z a k l j u č a k

Donosi se Odluka o potpisivanju Tehničkog dokumenta o okolišnim pitanjima povezanim s praćenjem kvalitete zraka.

(Odluka je sastavni dio ovog Zaključka)

Na temelju članka 15. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“ broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 123/17, 98/19 i 144/20), članka 10. i članka 28. stavka 1. točke 14. Statuta Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 23/09, 9/13, 25/13 – pročišćeni tekst, 5/18, 8/18 – pročišćeni tekst, 2/20 i 4/21) i članka 84. Poslovnika Županijske skupštine Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 26/09, 16/13, 25/13 – pročišćeni tekst i 4/21), Županijska skupština Primorsko-goranske županije na __. sjednici održanoj _____ 2024. godine, donijela je

ODLUKU

o potpisivanju Tehničkog dokumenta o okolišnim pitanjima povezanim s praćenjem kvalitete zraka

I.

Primorsko-goranska županija potpisivanjem Tehničkog dokumenta o okolišnim pitanjima povezanim s praćenjem kvalitete zraka nastavlja regionalnu suradnju s Autonomnom regijom Friuli Venezia Giulia, Regijom Veneto, Regijom Emilia-Romagna, Bundesland Korušk, Centrom za razvoj Doline Soče, Javnom agencijom za promociju poduzetništva i razvoj projekata Općine Izola i Istarskom županijom u područjima održivosti, energije i zaštite okoliša.

II.

U svrhu realizacije suradnje definirane u točki I. ove Odluke, Primorsko-goranska županija potpisat će Tehnički dokument o okolišnim pitanjima povezanim s praćenjem kvalitete zraka s Autonomnom regijom Friuli Venezia Giulia, Regijom Veneto, Regijom Emilia-Romagna, Saveznom državom Korušk, Centrom za razvoj Doline Soče, Javnom agencijom za promociju poduzetništva i razvoj projekata Općine Izola i Istarskom županijom.

Sporazum o suradnji Primorsko-goranske županije s navedenim regijama izrađen je u pet jednako vrijednih primjerka na hrvatskom, talijanskom, njemačkom, slovenskom i engleskom jeziku te čini sastavni dio ove Odluke

III.

Ovlašćuje se Župan Primorsko-goranske županije da temeljem ove Odluke potpiše Tehnički dokument o okolišnim pitanjima povezanim s praćenjem kvalitete zraka.

IV.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenim novinama Primorsko-goranske županije“.

Prisjećajući se Tršćanskog Memoranduma o održivosti, energiji i okolišu, usvojen u Trstu 22.03.2023. godine, tijekom prvog sastanka Država za održivi razvoj Gornjeg Jadrana i Srednje Europe, a posebno:

- slova (c) strateškog područja 'zaštite okoliša', gdje je smanjenje zagađenja zraka prepoznato kao strateški cilj suradnje;
- točke 5 rezolucije, gdje se potpisnici Memoranduma slažu da, u okviru makro-regionalnih strategija Eusair i Eusalp, formaliziraju konkretne prijedloge za stvaranje zajedničke okolišne platforme među susjednim državama i regijama, koristeći moguće sinergije (u smislu *know-howa /stručnog znanja/* i primijenjenih rješenja).

Uzimajući u obzir da:

(1) u skladu s ciljevima „Memoranduma o održivom razvoju Gornjeg Jadrana i Srednje Europe“, drugi sastanak Država za održivi razvoj Gornjeg Jadrana i Srednje Europe' održan je u Trstu 20. i 21. ožujka 2024., s naglaskom na okolišna pitanja povezana s kvalitetom zraka;

(2) na kraju dvodnevnog sastanka izrađen je tehnički dokument, koji nema obvezujuću pravnu snagu, već samo izražava namjeru potpisnika da obnove međusobnu suradnju, te opisuje moguće metode suradnje i razmjene podataka i informacija vezanih za praćenje i ocjenjivanje kvalitete zraka na njihovim teritorijima;

Potpisnici „Tršćanskog memoranduma o održivosti, energiji i okolišu“, u okviru makro-regionalnih strategija EUSALP i EUSAIR, slažu se s dolje navedenim „tehničkim dokumentom“.

INVENTARI EMISIJA

Upravljanje kvalitetom zraka nužno se temelji na poznavanju inventara emisija.

Prema EU [Direktivi 2016/2284/EZ](#), svaka država članica mora svake godine podnositi nacionalne inventare emisija uz popratno izvješće o inventaru.

S tehničkog gledišta, ovi inventari moraju se izrađivati prema zahtjevima iz [priručnika EMEP/EEA](#).

Važno poboljšanje ovog uspješnog lanca, osobito na granicama država članica, moglo bi biti dijeljenje znanja, podataka i stručnosti na regionalnoj razini. Prednosti ovog pristupa dijeljenja već su dokazane u okviru EU projekta LIFE-PREPAIR, gdje je zahvaljujući ovoj razmjeni informacija na regionalnoj razini zabilježeno značajno poboljšanje i u numeričkom modeliranju kvalitete zraka i u procjenama troškovne učinkovitosti planova za kvalitetu zraka.

Iz tog razloga, jedan od aspekata koji bi se mogao razmotriti u okviru Tršćanskog memoranduma je isticanje važnosti razmjene inventara emisija, poticanjem osnivanja grupe stručnjaka koja bi nadgledala ovu aktivnost, identificirala prilike i prijetnje, kao i najbolje prakse za poboljšanje kvalitete zraka.

PROCJENA KVALITETE ZRAKA NA TRANSGRANIČNOJ RAZINI

Direktiva o kvaliteti zraka ([2008/50/CE](#)) i Odluka o provedbenom postupku ([2011/850/CE](#)) jasno definiraju okvir za prikupljanje i dijeljenje podataka o kvaliteti zraka na nacionalnoj razini.

Jedan važan aspekt kojemu se do sada nije posvećivalo puno pozornosti je procjena kvalitete zraka na transnacionalnoj razini, osobito preko nacionalnih granica i u područjima koja karakterizira kompleksna geografija. Iz tog razloga, tema koja bi se mogla obraditi u okviru Tršćanskog memoranduma je poticanje osnivanja grupe predstavnika koja bi se sastajala (čak i putem interneta) kako bi provela zajedničku i usklađenu procjenu kvalitete zraka, podigla svijest među ljudima i primijenila najbolje prakse za poboljšanje kvalitete zraka.

Sažetak doprinosa

- Svi doprinosi potpisnika Memoranduma definitivno idu u prilog korisnosti definiranja stalne grupe stručnjaka za inventare emisija, kao i za kvalitetu zraka. Ova grupa mogla bi predstavljati kontaktnu točku koja bi olakšala razmjenu informacija i stručnog znanja. Svi doprinosi naglašavaju važnost održivosti, odnosno skladnog i usklađenog razvoja kvalitete zraka te socijalnog i gospodarskog napretka.
- Vezano uz inventare emisija, potpisnici Memoranduma izvijestili su o nekim razlikama između različitih uključenih područja. U nekim područjima, inventari emisija uglavnom su usmjereni na antropogene izvore, dok su u drugim područjima dostupni inventari emisija s različitom prostornom rezolucijom. Neki od potpisnika Memoranduma smatraju važnim proširenje inventara emisija i na mikrozagađivače, te istraživanje povezanosti između zagađivača i stakleničkih plinova. Neki potpisnici Memoranduma smatraju relevantnim mogućnost/ priliku podrške razmjene informacija, ne samo o rezultatima ovih inventara, već i o metodama i pristupima korištenim za procjenu.
- Vezano uz kvalitetu zraka, obalna područja usmjeravaju svoju pažnju na praćenje i procjene ozona, dok su talijanske regije uglavnom zainteresirane za čestice i zagađivače zimi, poput benzopirena. Svi doprinosi idu u prilog važnosti razmjene informacija i istraživanja međudnosa između različitih okolišnih i društvenih aspekata. Još jedna istaknuta točka je međudnosa između kvalitete zraka i klimatskih promjena.

- Neki od potpisnika Memoranduma predlažu dodatne specifične podteme koje bi se mogle razmotriti pri željenoj razmjeni informacija: i) dobre prakse, akcije i mjere za poboljšanje kvalitete zraka; ii) mjerenja peludi; iii) emisije plovila, kako u lukama, tako i tijekom plovidbe.

Gore navedene podteme prihvaćene su od svih potpisnika Memoranduma.

Što se tiče institucionalnog profila članova stalne grupe stručnjaka koja bi se mogla definirati u okviru Memoranduma, bilo bi korisno uzeti u obzir i uloge uključene u razvoj politika i uloge uključene u tehničko upravljanje kvalitetom zraka, zbog osiguranja potpune pokrivenosti različitih aspekata povezanih s procjenom i upravljanjem kvalitetom zraka.

Za Autonomnu regiju Friuli Venezia Giulia

koju zastupa u svrhu potpisivanja ovog Memoranduma

Fabio Scoccimarro, Regionalni ministar

Za Regiju Emilia-Romagna

koju zastupa u svrhu potpisivanja ovog Memoranduma

Andrea Orlando, Predstojnik Kabineta Predsjedništva

Za Regiju Veneto,

koju zastupa u svrhu potpisivanja ovog Memoranduma

Gianpaolo Bottacin, Regionalni ministar

Za Regiju Koruška

koju zastupa u svrhu potpisivanja ovog Memoranduma

Sara Schaar, Regionalna ministrica

Za Istarsku županiju

koju zastupa u svrhu potpisivanja ovog Memoranduma

Boris Miletić, Župan

Za Primorsko-goransku županiju

koju zastupa u svrhu potpisivanja ovog Memoranduma

Zlatko Komadina, Župan

Za Razvojni centar doline Soče

kojeg zastupa u svrhu potpisivanja ovog Memoranduma

Simon Škvor, Direktor

Za Javnu agenciju za promociju poduzetništva i razvoj projekata Općine Izola

koju zastupa u svrhu potpisivanja ovog Memoranduma

Iztok Škerlič, Direktor

Ricordando il Memorandum di Trieste sulla Sostenibilità, l'Energia e l'Ambiente, adottato a Trieste il 22.03.2023 nel corso della prima riunione degli Stati Generali dello Sviluppo Sostenibile dell'Alto Adriatico e dell'Europa Centrale, ed in particolare:

- lettera (c) dell'area strategica "tutela dell'ambiente", in cui la riduzione dell'inquinamento atmosferico è riconosciuta come obiettivo strategico della cooperazione;
- punto 5 della delibera, dove i firmatari del Memorandum si impegnano, nel quadro delle strategie macroregionali Eusair ed Eusalp, a formalizzare proposte concrete per creare una piattaforma ambientale comune tra Stati e Regioni confinanti, facendo leva su possibili sinergie (in termini di know-how e soluzioni adottate).

Considerando che:

(1) in coerenza con gli obiettivi del 'Memorandum per lo sviluppo sostenibile dell'Alto Adriatico e dell'Europa Centrale', si è tenuta a Trieste nel marzo scorso la seconda riunione degli 'Stati generali dello sviluppo sostenibile dell'Alto Adriatico e dell'Europa Centrale' 20-21, 2024, con un focus sulle questioni ambientali legate alla qualità dell'aria;

(2) al termine delle due giornate di incontro è stato redatto un documento tecnico, non avente valore giuridico vincolante, che esprime esclusivamente la volontà dei firmatari di rinnovare la reciproca collaborazione, e descrive le possibili modalità di collaborazione e di scambio di dati e informazioni relative al monitoraggio e alla valutazione della qualità dell'aria nei rispettivi territori;

I sottoscritti firmatari del "Memorandum di Trieste per la Sostenibilità, l'Energia e l'Ambiente", nell'ambito delle strategie macroregionali EUSALP ed EUSAIR, concordano il seguente "documento tecnico".

INVENTARI DELLE EMISSIONI

La gestione della qualità dell'aria deve partire necessariamente dalla conoscenza degli inventari delle emissioni.

Secondo quanto indicato dall'UE nella [Direttiva \(UE\) 2016/2284](#), ciascuno Stato membro è tenuto a comunicare annualmente gli inventari nazionali delle emissioni, accompagnati da una relazione d'inventario.

Dal punto di vista tecnico, tali inventari devono essere realizzati secondo i requisiti indicati nel [EMEP/EEA guidebook](#) pubblicato dall'Agenzia Europea dell'Ambiente.

Nel contesto di questo approccio virtuoso, un notevole passo in avanti potrebbe derivare dalla condivisione di conoscenze, dati e competenze a livello regionale, in particolare alle frontiere degli Stati membri. I benefici di una simile condivisione sono già stati dimostrati nell'ambito del progetto europeo LIFE-REPAIR in cui, grazie allo scambio di informazioni a livello regionale, si è registrato un significativo miglioramento sia in termini di modellazione numerica per valutare la qualità dell'aria, sia di valutazione costi-benefici dei piani per la qualità dell'aria.

Per questo motivo, il Memorandum di Trieste potrebbe essere l'occasione ideale per affermare l'importanza dello scambio di inventari delle emissioni, promuovendo la creazione di un gruppo di esperti in grado di supervisionare tale attività e individuare eventuali rischi e opportunità, nonché le *best practice* per il miglioramento della qualità dell'aria.

VALUTAZIONE DELLA QUALITÀ DELL'ARIA A LIVELLO TRANSAZIONALE

La direttiva relativa alla qualità dell'aria ([2008/50/CE](#)) e la decisione sulla procedura di attuazione ([2011/850/CE](#)) definiscono chiaramente il quadro per la raccolta e la condivisione dei dati sulla qualità dell'aria a livello nazionale.

Un aspetto importante che finora non ha ricevuto la dovuta attenzione riguarda la valutazione della qualità dell'aria a livello transazionale, in particolare alle frontiere e nelle aree caratterizzate da una geografia complessa. A tale proposito, il Memorandum di Trieste potrebbe discutere la costituzione di un gruppo di rappresentanti che si riunisca annualmente (anche da remoto) per effettuare una valutazione congiunta e coordinata della qualità dell'aria, con l'obiettivo di sensibilizzare l'opinione pubblica sul tema e diffondere le *best practice* per il miglioramento della qualità dell'aria.

SINTESI DEI CONTRIBUTI

- Tutti i contributi ricevuti dai firmatari del Memorandum concordano in modo definitivo sull'utilità di costituire un gruppo permanente di esperti per l'inventario delle emissioni e la qualità dell'aria. Tale gruppo rappresenterebbe un punto di contatto utile a favorire lo scambio di informazioni e di competenze. Tutti i contributi sottolineano altresì l'importanza della sostenibilità, ovvero dello sviluppo armonico e coordinato della qualità dell'aria e del miglioramento sociale ed economico.

- In riferimento agli inventari delle emissioni, i firmatari del Memorandum riportano alcune differenze tra le diverse aree coinvolte. In alcune aree, gli inventari delle emissioni si concentrano principalmente sulle fonti antropiche, mentre in altre hanno una diversa risoluzione spaziale. Alcuni dei firmatari del Memorandum reputano importante estendere gli inventari delle emissioni anche ai microinquinanti ed esplorare le connessioni tra inquinanti e gas serra. Altri firmatari del Memorandum considerano rilevante la possibilità/opportunità di sostenere lo scambio di informazioni non solo sui risultati di questi inventari, ma anche sui metodi e gli approcci utilizzati per stimare le emissioni.
- In riferimento alla qualità dell'aria, le aree costiere concentrano la loro attenzione sul monitoraggio e sulle stime dell'ozono, mentre le regioni italiane sono principalmente interessate al particolato e agli inquinanti invernali come il benzo(a)pirene. Tutti i contributi concordano sull'importanza di condividere le informazioni e di esplorare l'interazione tra i diversi aspetti ambientali e sociali. Un ulteriore aspetto sottolineato è l'interazione tra la qualità dell'aria e il cambiamento climatico.
- Alcuni firmatari del Memorandum suggeriscono ulteriori sotto-argomenti specifici da affrontare nell'ambito di un auspicabile scambio di informazioni: i) buone pratiche, azioni e misurazioni per il miglioramento della qualità dell'aria; ii) misurazioni del polline; iii) emissioni delle navi sia in porto che durante le crociere.

I sotto-argomenti sopra menzionati sono stati accettati da tutti i firmatari del Memorandum.

In riferimento al profilo istituzionale dei membri del gruppo permanente di esperti che potrebbe essere identificato nell'ambito del Memorandum, si suggerisce di considerare ruoli coinvolti sia nello sviluppo delle politiche, sia nella gestione tecnica della qualità dell'aria. Questo permetterà di garantire una copertura completa dei diversi aspetti legati alla valutazione e alla gestione della qualità dell'aria.

Per la Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia

rappresentata, ai fini della sottoscrizione del presente Memorandum, da

Fabio Scoccimarro, Assessore regionale

Per la Regione Emilia Romagna

rappresentata, ai fini della sottoscrizione del presente Memorandum, da

Andrea Orlando, Capo di Gabinetto del Presidente

Per la Regione Veneto

rappresentata, ai fini della sottoscrizione del presente Memorandum, da

Gianpaolo Bottacin, Assessore Regionale

Per la Regione Carinzia

rappresentata, ai fini della sottoscrizione del presente Memorandum, da

Sara Schaar, Assessore Regionale

Per la Regione Istria

rappresentata, ai fini della sottoscrizione del presente Memorandum, da

Boris Miletić, Presidente della contea

Per la Contea Primorje-Gorski Kotar

rappresentata, ai fini della sottoscrizione del presente Memorandum, da

Zlatko Komadina, Presidente della contea

Per il Centro di sviluppo della Valle dell'Isonzo

rappresentata, ai fini della sottoscrizione del presente Memorandum, da

Simon Škvor, Direttore

Per l'Agenzia pubblica per la promozione dell'imprenditorialità e lo sviluppo dei progetti del Comune di Isola

rappresentata, ai fini della sottoscrizione del presente Memorandum, da

Iztok Škerlič, Direttore

Erinnernd an das Memorandum von Triest über Nachhaltigkeit, Energie und Umwelt, das am 22.03.2023 während der ersten Staatenkonferenz zur nachhaltigen Entwicklung des oberen Adriaraums und Mitteleuropas in Triest verabschiedet wurde, und insbesondere:

- den Buchstaben (c) des strategischen Bereichs „Umweltschutz“, in dem die Reduzierung der Luftverschmutzung als strategisches Ziel der Zusammenarbeit anerkannt wird;
- Punkt 5 der Resolution, in dem sich die Unterzeichner des Memorandums im Rahmen der Makroregionalstrategien EUSAIR und EUSALP darauf einigen, konkrete Vorschläge zu formalisieren, um eine gemeinsame Umweltplattform unter benachbarten Staaten und Regionen zu schaffen, indem mögliche Synergien genutzt werden (in Bezug auf Know-how und angewandte Lösungen).

In Anbetracht dessen, dass:

(1) im Einklang mit den Zielen des „Memorandums über die nachhaltige Entwicklung des oberen Adriaraums und Mitteleuropas“ die zweite „Staatenkonferenz zur nachhaltigen Entwicklung des oberen Adriaraums und Mitteleuropas“ am 20. und 21. März 2024 in Triest stattfand, wobei der Schwerpunkt auf Umweltfragen im Zusammenhang mit der Luftqualität lag;

(2) am Ende des zweitägigen Treffens ein technisches Dokument erstellt wurde, das keine rechtlich bindende Kraft hat und nur die Absicht der Unterzeichner zum Ausdruck bringt, die gegenseitige Zusammenarbeit zu erneuern und mögliche Methoden der Zusammenarbeit sowie den Austausch von Daten und Informationen zur Überwachung und Bewertung der Luftqualität in ihren jeweiligen Gebieten zu beschreiben;

Die Unterzeichner des „Memorandums von Triest über Nachhaltigkeit, Energie und Umwelt“ innerhalb des Rahmens der Makroregionalstrategien EUSALP und EUSAIR einigen sich auf folgendes „technisches Dokument“.

EMISSIONSINVENTARE

Das Management der Luftqualität basiert notwendigerweise auf dem Wissen über Emissionsinventare.

Gemäß der Richtlinie (EU) 2016/2284/EG muss jeder Mitgliedstaat nationale Emissionsinventare zusammen mit einem informativen Inventarbericht jährlich vorlegen.

Aus technischer Sicht müssen diese Inventare gemäß den Anforderungen des EMEP-/EUA-Leitfadens erstellt werden.

Ein relevanter Fortschritt in dieser Wirkungskette, insbesondere an den Grenzen der Mitgliedstaaten, könnte der Austausch von Wissen, Daten und Fachwissen auf regionaler Ebene darstellen. Die Vorteile dieses Austauschansatzes wurden bereits im Rahmen des EU-Projekts LIFE PREPAIR nachgewiesen, bei dem durch diesen Informationsaustausch auf regionaler Ebene sowohl die numerische Modellierung der Luftqualität als auch die Kosten-Nutzen-Bewertungen von Luftqualitätsplänen deutlich verbessert wurden.

Aus diesem Grund könnte eines der Themen, die das Memorandum von Triest aufgreifen könnte, darin bestehen, die Bedeutung des Austauschs von Emissionsinventaren zu betonen, indem die Einrichtung einer Expertengruppe gefördert wird, die diese Aktivität überwacht und Chancen und Bedrohungen identifiziert sowie bewährte Verfahren zur Verbesserung der Luftqualität benennt.

LUFTQUALITÄTBEWERTUNG AUF TRANSNATIONALER EBENE

Die Luftqualitätsrichtlinie (2008/50/EG) und der Durchführungsbeschluss (2011/850/EG) definieren klar den Rahmen für die Sammlung und den Austausch von Luftqualitätsdaten auf nationaler Ebene.

Ein wichtiger Aspekt, dem bisher wenig Aufmerksamkeit gewidmet wurde, ist die Bewertung der Luftqualität auf transnationaler Ebene, insbesondere über nationale Grenzen hinweg und in Gebieten mit komplexer Geografie. Aus diesem Grund könnte eines der Themen, das das Memorandum von Triest aufgreifen könnte, darin bestehen, die Einrichtung einer Gruppe von Vertretern zu fördern, die sich jährlich (auch virtuell) treffen, um eine gemeinsame und harmonisierte Bewertung der Luftqualität durchzuführen, das Bewusstsein der Menschen zu schärfen und bewährte Verfahren zur Verbesserung der Luftqualität umzusetzen.

ZUSAMMENFASSUNG DER BEITRÄGE

- Alle von den Unterzeichnern des Memorandums eingegangenen Beiträge stimmen darin überein, dass die Definition einer ständigen Expertengruppe für Emissionsinventare und Luftqualität nützlich ist. Diese Gruppe könnte als Anlaufstelle dienen, um den Austausch von Informationen und Fachwissen zu fördern. Alle Beiträge unterstreichen die Bedeutung der Nachhaltigkeit, also die harmonische und abgestimmte Entwicklung von Luftqualität sowie die sozialen und wirtschaftlichen Verbesserungen.

- Im Hinblick auf die Emissionsinventare haben die Unterzeichner des Memorandums einige Unterschiede zwischen den beteiligten Gebieten festgestellt. In einigen Gebieten konzentrieren sich die Emissionsinventare hauptsächlich auf anthropogene Quellen, während in anderen Gebieten

Emissionsinventare mit unterschiedlicher räumlicher Auflösung verfügbar sind. Einige der Unterzeichner des Memorandums halten es für wichtig, die Emissionsinventare auch auf Mikroschadstoffe auszudehnen und die Beziehungen zwischen Schadstoffen und Treibhausgasen zu untersuchen. Einige der Unterzeichner halten es für relevant, die Möglichkeit in Betracht zu ziehen, den Informationsaustausch nicht nur über die Ergebnisse dieser Inventare, sondern auch über die verwendeten Methoden und Ansätze zur Schätzung zu unterstützen.

- In Bezug auf die Luftqualität konzentrieren sich die Küstengebiete auf die Überwachung und Schätzung von Ozon, während sich italienische Regionen hauptsächlich für Partikel und Winterverunreinigungen wie Benzo(a)pyren interessieren. Alle Beiträge stimmen in der Bedeutung des Informationsaustauschs überein und möchten das Zusammenspiel zwischen den verschiedenen Umwelt- und Sozialaspekten untersuchen. Ein weiterer Punkt, der hervorgehoben wird, ist das Zusammenspiel zwischen Luftqualität und Klimawandel.

- Einige der Unterzeichner des Memorandums schlagen zusätzliche spezifische Unterthemen vor, die im wünschenswerten Informationsaustausch berücksichtigt werden könnten: i) bewährte Verfahren, Handlungen und Maßnahmen zur Verbesserung der Luftqualität; ii) Pollenmessungen; iii) Schiffsemissionen sowohl in Häfen als auch während ihrer Fahrt.

Diese oben genannten Unterthemen wurden von allen Unterzeichnern des Memorandums akzeptiert.

Im Hinblick auf das institutionelle Profil der Mitglieder der ständigen Expertengruppe, die im Rahmen des Memorandums definiert werden könnte, wäre es nützlich, sowohl die Rollen zu berücksichtigen, die an der Entwicklung von Politiken beteiligt sind, als auch die Rollen, die mit der technischen Verwaltung der Luftqualität befasst sind. Dies soll eine vollständige Abdeckung der verschiedenen Aspekte im Zusammenhang mit der Bewertung und dem Management der Luftqualität sicherstellen.

Für die Autonome Region Friaul-Julisch Venetien

zur Unterzeichnung dieses Memorandums vertreten durch

Fabio Scoccimarro, Regionalminister

Für die Region Emilia-Romagna

zur Unterzeichnung dieses Memorandums vertreten durch

Andrea Orlando, Kabinettschef des Präsidiums

Für die Region Venetien

zur Unterzeichnung dieses Memorandums vertreten durch

Gianpaolo Bottacin, Regionalminister

Für die Region Kärnten

zur Unterzeichnung dieses Memorandums vertreten durch

Sara Schaar, Regionalminister

Für die Region Istrien

zur Unterzeichnung dieses Memorandums vertreten durch

Boris Miletić, Gespanschaftsvorsteher

Für die Gespanschaft Primorje-Gorski kotar

zur Unterzeichnung dieses Memorandums vertreten durch

Zlatko Komadina, Gespanschaftsvorsteher

Für das Entwicklungszentrum Soča-Tal

zur Unterzeichnung dieses Memorandums vertreten durch

Simon Škvor, Direktor

Für die Öffentliche Agentur für die Förderung von Unternehmertum und Projektentwicklung der Gemeinde Izola

zur Unterzeichnung dieses Memorandums vertreten durch

Iztok Škerlič, Direktor

Spomnimo se Tržaškega memoranduma o trajnosti, energiji in okolju, sprejetega v Trstu 22. 3. 2023, med prvim srečanjem držav za trajnostni razvoj Zgornjega Jadrana in Srednje Evrope, in še posebej:

- točke (c) strateškega področja »varstva okolja«, kjer je zmanjšanje onesnaženosti zraka prepoznano kot strateški cilj sodelovanja;
- točke 5 resolucije, v kateri se podpisniki Memoranduma strinjajo, da bodo v okviru makroregionalnih strategij Eusair in Eusalp formalizirali konkretne predloge za oblikovanje skupne okoljske platforme med sosednjimi državami in regijami z uporabo možnih sinergij (v smislu znanja in izkušenj ter rešitev, ki se uporabljajo v praksi).

Glede na to:

(1) je v skladu s cilji »Memoranduma o trajnostnem razvoju Zgornjega Jadrana in Srednje Evrope« dne 20. in 21. marca 2024 v Trstu potekalo drugo srečanje držav za trajnostni razvoj Zgornjega Jadrana in Srednje Evrope, s poudarkom na okoljskih vprašanjih, povezanih s kakovostjo zraka;

(2) je na koncu dvodnevnega srečanja bil sestavljen tehnični dokument, ki ni pravno zavezujoč, ampak le izraža namero podpisnikov po obnovi medsebojnega sodelovanja ter opisuje možne načine sodelovanja in izmenjave podatkov ter informacij v zvezi s spremljanjem in ocenjevanjem kakovosti zraka na njihovih ozemljih;

Podpisniki »Tržaškega memoranduma o trajnosti, energiji in okolju«, v okviru makroregionalnih strategij EUSALP in EUSAIR, soglašajo s spodaj omenjenim »tehničnim dokumentom«.

INVENTAR EMISIJ

Upravljanje kakovosti zraka nujno temelji na poznavanju inventarja emisij.

V skladu z Direktivo EU 2016/2284/ES mora vsaka država članica vsako leto predložiti nacionalne inventarje emisij s priloženim poročilom o inventarju.

S tehničnega vidika morajo biti ti inventarji izdelani v skladu z zahtevami priročnika EMEP/EEA.

Pomembna izboljšava te uspešne verige, zlasti na mejah držav članic, bi lahko bila delitev znanja, podatkov in strokovnega znanja na regionalni ravni. Prednosti tega pristopa so bile že dokazane v okviru projekta EU LIFE-PREPAIR, kjer je ta izmenjava informacij na regionalni ravni privedla do pomembnih izboljšav tako v številčnem modeliranju kakovosti zraka kot tudi pri ocenah stroškovne učinkovitosti načrtov za kakovost zraka.

Zato je eden od vidikov, ki bi ga lahko obravnavali v okviru Tržaškega memoranduma, poudarjanje pomena izmenjave inventarjev emisij, spodbujanje ustanovitve skupine strokovnjakov, ki bi to dejavnost nadzorovala, prepoznavala priložnosti in nevarnosti oziroma identificirala najboljše prakse za izboljšanje kakovosti zraka.

OCENJEVANJE KAKOVOSTI ZUNANJEGA ZRAKA NA TRANSNACIONALNI RAVNI

Direktiva o kakovosti zunanjega zraka ([2008/50/ES](#)) in Izvedbeni sklep ([2011/850/ES](#)) jasno opredeljujeta okvir za zbiranje in izmenjavo podatkov o kakovosti zraka na nacionalni ravni.

Eden pomembnih vidikov, ki doslej ni bil deležen velike pozornosti, je ocena kakovosti zraka na transnacionalni ravni, zlasti čez državne meje, in na območjih, za katera je značilna kompleksna geografija. Zaradi tega bi bila tema, ki bi jo bilo smiselno obravnavati v okviru Tržaškega memoranduma, spodbujanje ustanovitve skupine predstavnikov, ki bi se sestajala (tudi prek spleta) z namenom izvedbe skupne in usklajene ocene kakovosti zraka, ozaveščanja ljudi ter uporabe najboljših praks za izboljšanje kakovosti zraka.

Povzetek prispevkov

- Vse ugotovitve podpisnikov Memoranduma nedvoumno podpirajo koristnost ustanovitve stalne skupine strokovnjakov za inventarje emisij in kakovost zraka. Ta skupina bi lahko predstavljala kontaktno točko, ki bi olajšala izmenjavo informacij in strokovnega znanja. Vsi prispevki poudarjajo pomen trajnosti, torej skladnega in usklajenega razvoja kakovosti zraka ter družbenega in gospodarskega napredka.
- Kar zadeva inventarje emisij, so podpisniki Memoranduma poročali o določenih razlikah med različnimi vključenimi področji. Ponekod so inventarji emisij osredotočeni predvsem na antropogene vire, ponekod pa so na voljo inventarji z različnimi prostorskimi ločljivostmi. Nekateri podpisniki Memoranduma menijo, da je pomembno razširiti inventarje emisij na mikroonesnaževalce ter raziskati povezavo med onesnaževalci in toplogrednimi plini. Nekateri podpisniki Memoranduma poudarjajo pomen podpore izmenjavi informacij, ne le o rezultatih teh inventarjev, temveč tudi o metodah in pristopih, uporabljenih pri ocenjevanju.
- Kar zadeva kakovost zraka, se obalna območja osredotočajo na spremljanje in ocenjevanje ozona, medtem ko italijanske regije pozimi zanimajo predvsem delci in onesnaževala, kot je benzopiren. Vsi sklepi podpirajo pomen izmenjave informacij in raziskovanja medsebojnih odnosov med različnimi okoljskimi in družbenimi vidiki. Druga pomembna točka je medsebojna povezava med kakovostjo zraka in podnebnimi spremembami.
- Nekateri podpisniki Memoranduma predlagajo dodatne specifične pod teme, ki bi jih lahko upoštevali pri željeni izmenjavi informacij: i) dobre prakse, akcije in ukrepi za izboljšanje kakovosti zraka; ii) meritve peloda; iii) emisije plovil, tako v pristaniščih kot med plovbno.

Zgoraj omenjene podteme so sprejeli vsi podpisniki Memoranduma.

Glede institucionalnega profila članov stalne skupine strokovnjakov, ki bi se lahko opredelil v okviru Memoranduma, bi bilo koristno upoštevati vloge, vključene v razvoj politike, kot tudi vloge, vključene v tehnično upravljanje kakovosti zraka, da bi zagotovili celovito pokritost različnih vidikov, povezanih z ocenjevanjem in upravljanjem kakovosti zraka.

Za avtonomno deželo Furlanije Julijske krajine,

ki jo zastopa za podpis tega Memoranduma

Fabio Scoccimarro, Regionalni minister

Za regijo Emilije-Romanje,

ki jo zastopa za podpis tega Memoranduma

Andrea Orlando, Predstojnik Kabineta Predsedništva

Za regijo Benečijo,

ki jo zastopa za podpis tega Memoranduma

Gianpaolo Bottacin, Regionalni minister

Za regijo Koruška,

ki jo zastopa za podpis tega Memoranduma

Sara Schaar, Regionalna ministrica

Za Istrsko županijo,

ki jo zastopa za podpis tega Memoranduma

Boris Miletić, Župan

Za Primorsko-goransko županijo,

ki jo zastopa za podpis tega Memoranduma

Zlatko Komadina, Župan

Za Razvojni center doline Soče,

ki ga zastopa za podpis tega Memoranduma

Simon Škvor, Direktor

Za Javno agencijo za spodbujanje podjetništva in razvoj projektov Občine Izola,

ki jo zastopa za podpis tega Memoranduma

Iztok Škerlič, Direktor

Recalling the Trieste Memorandum for Sustainability, Energy, and the Environment, adopted in Trieste on 22.03.2023 during the first meeting of the General States of Sustainable Development of the Upper Adriatic and Central Europe, and in particular:

- letter (c) of the strategic area 'environmental protection,' where the reduction of air pollution is recognized as a strategic objective of cooperation;
- point 5 of the resolution, where the signatories of the Memorandum agree, within the framework of the Eusair and Eusalp macro-regional strategies, to formalize concrete proposals to create a common environmental platform among neighboring States and Regions by leveraging possible synergies (in terms of know-how and adopted solutions).

Considering that:

- (1) in line with the objectives of the 'Memorandum for the Sustainable Development of the Upper Adriatic and Central Europe,' the second meeting of the 'General States of Sustainable Development of the Upper Adriatic and Central Europe' was held in Trieste on March 20-21, 2024, with a focus on environmental issues related to air quality;
- (2) at the conclusion of the two-day meeting, a technical document was drafted, which does not have binding legal force, expressing only the signatories' intention to renew mutual collaboration, and describing possible methods of collaboration and data and information exchange related to the monitoring and assessment of air quality in their respective territories;

The undersigned "Trieste Memorandum for Sustainability, Energy and the Environment" signatory parties, within the framework of macro-regional strategies EUSALP and EUSAIR, agree upon the following "technical document".

EMISSION INVENTORIES

The management of air quality is necessarily based on the knowledge of emission inventories.

According to the EU [Directive 2016/2284/CE](#), each Member State has to report national emission inventories every year accompanied by an informative inventory report.

Under the technical point of view, these inventories have to be realized according to the requirements reported in the [EMEP/EEA guidebook](#).

A relevant improvement in this virtuous chain, in particular at the borders of Member States might be represented by the sharing of knowledge, data and expertise at regional level. The benefits of this sharing approach has been already proved in the frame of LIFE-PREPAIR EU Project where, thanks to this exchange of information at regional level, a robust improvement has been evidenced both for air quality numerical modelling and cost-benefits assessments for air quality plans.

For this reason, one of the aspects that might be faced by the Trieste Memorandum is to state the importance of air quality emission inventory exchange, by fostering the constitution of a group-of-experts that might oversee this activity identifying opportunities and threats, as well as best practices for air quality improvement.

AIR QUALITY EVALUATION AT TRANSNATIONAL LEVEL

The Air Quality Directive ([2008/50/CE](#)) and the Implementing Procedure Decision ([2011/850/CE](#)) clearly define the framework for the collection and sharing of air quality data at national level.

An important aspect that has not received much attention so far is air quality evaluation at transnational level, in particular across national borders and in areas characterized by complex geography. For this reason, a topic that might be faced by the Trieste Memorandum is to foster the constitution of a group of representatives that might annually meet (even remotely) to carry out a shared and harmonized air-quality evaluation improving awareness among people and deploy best practices for air quality improvement.

SYNTHESIS OF THE CONTRIBUTIONS

- All the contributions received by the Memorandum Signatories definitively agree on the usefulness of the definition of a permanent group of experts for emissions inventory as well as for air quality. This group might represent a contact point helpful to foster the exchange of information and expertise. All the contributions underline the importance of sustainability, that is the harmonious and tuned development of air quality and social and economic improvement.
- Concerning emission inventories, the Memorandum Signatories reported some dissimilarities among the different areas involved. In some areas, emission inventories are mainly focused on anthropogenic sources, while in other areas emission inventories are available at different spatial resolution. Some of the Memorandum Subscribers consider important the extension of emission inventories even to micropollutants and explore the connections between pollutants and greenhouse gases. Some of the Memorandum

Subscribers consider relevant the possibility/opportunity even to support the exchange of information not only on the result of these inventories, but even on the methods and approaches used to estimate.

- Concerning air quality, the coastal areas focus their attention on ozone monitoring and estimates, while Italian regions are mainly interested in particulate matter and winter pollutants as benzo(a)pyrene. All the contributions agree on the importance of the exchange of information and to explore the interplay between the different environmental and social aspects. Another point underlined is the interplay between air quality and climate change.
- Some of the Memorandum Subscribers suggest additional specific sub-topics that might be considered in the desirable exchange of information: i) good practices, actions and measurements for air quality improvement; ii) pollen measurements; iii) ship emissions both on harbours and during their cruise.

These above subtopics have been accepted by all the Memorandum's signatories.

Concerning the institutional profile of the members of the permanent group of experts that might be defined in the frame of Memorandum, it could be useful to consider both the roles involved in the development of policies and the roles involved in the technical management of air quality. This is in order to assure complete coverage of the different aspects connected to air quality assessment and management.

For the Autonomous Region of Friuli Venezia Giulia

represented, for the purpose of signing this Memorandum, by

Fabio Scoccimarro, Regional Minister

For the Emilia-Romagna Region

represented, for the purpose of signing this Memorandum, by

Andrea Orlando, Head of Cabinet of the Presidency

For the Veneto Region

represented, for the purpose of signing this Memorandum, by

Gianpaolo Bottacin, Regional Minister

For the Carinthia Region

represented, for the purpose of signing this Memorandum, by

Sara Schaar, Regional Minister

Region of Istria

represented, for the purpose of signing this Memorandum, by

Boris Miletić, County President

For the Primorje-Gorski Kotar County

represented, for the purpose of signing this Memorandum, by

Zlatko Komadina, County President

For the Soča Valley Development Centre

represented, for the purpose of signing this Memorandum, by

Simon Škvor, Director

For the Public Agency for the Promotion of Entrepreneurship and Project Development of the Municipality
of Izola

represented, for the purpose of signing this Memorandum, by

Iztok Škerlič, Director